

Високо признање Србије за Виктора Орбана

3.
СТРАНА

4.
СТРАНА

Сентиван негује културу сећања

4.
СТРАНА

Награде за вредне Дешчане

8.
СТРАНА

Фестивал ајвара - више од гастрономије

ПОЛИТИКА

Влада и даље наклоњена евројској њородици

Предности чланства у ЕУ веће него мањкавости

Мађарска влада је увек сматрала да су предности чланства Мађарске у ЕУ веће од мањкавости, углавном због заједничког тржишта, рекао је Гуљаш, шеф кабинета мађарског премијера, негирајући као неистините извештаје медија о томе да је премијер Виктор Орбан, наводно, изнео могућност разматрања даљег чланства Мађарске у ЕУ.

Одговарајући на питања новинара, Гуљаш је рекао да влада није отказала, већ је само одложила почетак великих инвестиционих пројеката везаних за здравство у престоници, укључујући изградњу централне болнице у јужном Будиму и доградњу болнице Св. Јанош.

Он је прес конференцији рекао да се намере владе у вези са преузимањем међународног аеродрома „Ференц Лист“ нису промениле, што се може тумачити као остајање на становишту да држава треба да преузме будимпештанску ваздушну луку.

Такође је рекао да ће влада повећати плате наставника када Мађарској буде омогућен приступ фондовима ЕУ, на које има право. Он очекује и да ће влада сутра одобрити предлог који предвиђа да основне школе ограниче грејање на 20 степе-

ни Целзијуса, а средње школе на 18 степени.

Упитан о владиној подршци за исплату комуналија здравствених установа, Гуљаш је рекао да се ниједна болница или клиника неће затворити због комуналних трошкова. Такође је најавио да ће влада данас одобрити меру којом ће се повећати производња лигнита. Рекао је да Мађарска тренутно има довољно ускладиштеног гаса да покрије 89 зимских дана.

Што се тиче одлуке посланице Демократске коалиције (ДК) у Европском парламенту Кларе Добрев да формира владу у сенци, Гуљаш је рекао да је владајући Фидес био у праву када је оценио да је „прави лидер левице заправо вођа ДК и супруг Кларе Добрев, Ференц Ђурчањ“: „Још увек није било покушаја да се успостави кабинет у сенци у мађарској политици, али већ постоји премијер у сенци – Клара Добрев, јер заправо Ференц Ђурчањ контролише њихову извршну власт“, рекао је Гуљаш.

Он је негирао као неистините извештаје штампе да је премијер Виктор Орбан изнео могућност разматрања даљег чланства Мађарске у ЕУ, на годишњем грађанском форуму у Кочечу, у западној Мађарској. Влада је увек сматрала да су предности члан-

Процене премијера Орбана:

ОКО 40% ЕУ ИНДУСТРИЈЕ МОГЛО БИ ДА СТАНЕ

Премијер Мађарске Виктор Орбан верује да би Украјина, због рата са Русијом, могла да изгуби велики део своје територије. Како је објавио лист „Непсава“, Орбан је то рекао на састанку са активистима партије ФИДЕС. Он је оценио да би рат у Украјини могао да се продужи до 2030. године и сматра да би Украјина могла да изгуби између трећине и половине своје територије. Истакао је да би то био локални сукоб да се због мешања Запада није претворио у глобални, па се у њега укључила и Европа, која је увођењем санкција Русији пуцала себи у ногу, наводи мађарски лист.

„Непсава“ преноси да је мађарски премијер упозорио да би енергетска криза проузрокована санкцијама ове зиме могла довести до тога да 40 одсто европске индустрије не ради. Лидери Европске уније ове јесени требало би да одлучују о продужетку санкција Русији у наредних шест месеци, али је Орбан казао да то мора да се спречи.

Мађарски премијер такође није искључио да ће се до 2030. године, под утицајем финансијских шокова, повећане имиграције и низа других фактора, ситуација у ЕУ толико променити да ће Мађарска морати да размишља да ли је сврсисходно да настави чланство у Унији.

„Уколико не будемо добијали позитивне одговоре, мораћемо да извучемо закључке“, рекао је Орбан, преноси „Непсава“.

ства Мађарске у ЕУ веће од мана, углавном због заједничког тржишта, рекао је Гуљаш.

Коментаришући извештаје о опозиционим странкама и политичарима који добијају средства из иностранства, Гуљаш је рекао да ће сваки такав случај морати да буде истражен, додајући да забрану таквог финансирања морају да поштују сви.

Што се тиче проблематке абортуса, он је рекао да влада ни на који начин није поштрила релевантни закон и да су жене остале слободне да саме донесу одлуку по том питању. Гуљаш је рекао да је влада одобрила одредбе које је изнео Високи савет здравствених професија, додајући да то није утицало на слободу избора жена. ■

Маџе Кочиш:

Једино решење укидање санкција на енергију

Када је Брисел одобрио санкције Русији прошлог лета, обећали су нешто друго од овога што сада имамо, рекао је шеф посланичке групе владајућег Фидеса Мате Кочиш, додајући да су Европљани преварени.

Осим што имамо економски проблем, постоје и морални и политички пролеми, рекао је Мате Кочиш државном Кошутовом радију: „Европска унија се суочава са нивоом инфлације какав није виђен деценијама. То има озбиљан утицај на источне и јужне земље чланице блока, укључујући централноевропску Вишеградску групу“, рекао је он, додајући да су инфлација, растуће цене енергената, рат у Украјини и санкције уско повезани.

„Бриселска елита чак не схвата да су санкције учиниле Русију богатом, а Европу сиромашнијом. Повећане цене енергената донеле су Русији 158 милијарди евра прихода, од чега је половину платила ЕУ“, рекао је он.

Кочиш каже да су доносиоци одлука у ЕУ инсистирали на томе да санкције неће нанети штету Европи, „мада Немачка сада има спољнотрговински дефицит, што се до сада догодило само два пута од Другог светског рата“. У Мађарској и другим земљама тро-

струко до четвороструко повећање цена енергената довело је инфлацију до 15-20 одсто, рекао је он.

Говорећи о владиној одлуци да продужи замрзавање горње границе цена горива и основних животних намирница, Кочиш је рекао да би без

ограничења цена инфлација могла да буде и до 50 одсто већа: „Ове одлуке штите привреду, предузећа и људе. Европски лидери треба да признају да би једино решење било укидање санкција на енергију“, поручио је Кочиш. ■

Високо признање за председника мађарске владе

Орбан награђен Орденом Србије на великој огрлици

Премијер Мађарске Виктор Орбан, у пратњи више министара, боравио је крајем прошле недеље у Београду, где га је председник Србије Александар Вучић одликовао Орденом Републике Србије на великој огрлици, за изузетне заслуге у развијању и учвршћивању мирољубиве сарадње и пријатељских односа две земље.

Александар Вучић је свог госта из Мађарске срдечно дочекао изпред здања на Андрићевом венцу.

„Добро дошао, драги пријатељу! Радујем се нашем сусрету и разговору, који је заснован на међусобном разумевању и поверењу, али и на пријатељству које смо изградили током вишегодишње сарадње“, написао је Вучић на инстаграму.

По завршетку састанка, Вучић је Орбану уручио Орден Републике Србије на великој огрлици за изузетне заслуге у развијању и учвршћивању мирољубиве сарадње и пријатељских односа две земље. Вучић је рекао да му је велика част и задовољство да

одликује премијера Мађарске, највишим орденом који Србија има и додељује.

„Са великим поносом констатујем да одликовање додељујем великом и искреном пријатељу Србије, за изузетна достигнућа, у развоју пријатељских и братских односа Србије и Мађарске. Хвала вам на снажном доприносу у унапређењу билатералне сарадње Србије и Мађарске, која је у сталном успону, и сада на највишем стадијуму у модерној историји“, рекао је Вучић.

Председник Србије је рекао да је веома захвалан мађарским пријатељима на подршци коју у свакој прилици пружа Србији, на њеном путу ка

САСТАНКУ ПРИСУСТВОВАО И ЉУБОМИР АЛЕКСОВ

Српски портпарол у Мађарском парламенту Љубомир Алексов, присуствовао је састанку председника Србије Александра Вучића и премијера Мађарске Виктора Орбана у Београду, као члан мађарске делегације.

„Позиви на овакве свечаности државних делегација представљају признање и част првенствено нашој заједници, коју представљам. Доделом признања мађарском премијеру, Србија је поново потврдила колико сматра важним партнерство и добросуседске односе са Мађарском. У року од неколико дана, Орбан је добио два највиша признања. Овим се види да и Црква и држава високо котирају ово пријатељство и да им много значи мађарска подршка на билатарном и међународном нивоу. Сусрет је одржан у веома пријатном амбијенту. Премијер је такође лепо дочекан и код Његове светости патријарха Порфирија, који је нагласио да је ово била пријатељска посета и да хришћанско јединство треба да повезује два народа. Само са заједничким хришћанским наступом, моћи ће да се преброде све опасности које нам прете и као нацијама, али и као традиционалним хришћанским друштвима. Желео бих да нагласим да је овај састанак један у низу када се сусрећу поглавари цркве са световним лидерима. Прошле недеље је и председница Мађарске Каталин Новак посетила Србију, тако да је са обе стране јасан став да овакви односи и политика треба да се наставе. У ова тешка времена кризе, морамо да рачунамо једни на друге и да дајемо подршку не само у политичком, економском и енергетском, него и у другим сферама живота“, изјавио је Љубомир Алексов за наш лист, по повратку из Београда.

ЕУ и по свим важним регионалним питањима, посебно у билатералној сарадњи.

„Грађани Србије истински цене такве пријатеље и такве комшије“, рекао је Вучић.

Према његовим речима, одлука правих пријатеља је да подржавају једни друге, а посебно у тешким тренуцима.

„Ви сте то радили у моментима када је лакше било то не учинити. Зато, будите сигурни да ће Мађарска увек моћи да рачуна на пријатељство и подршку Србије. Хвала вам што увек имате на уму добробит грађана Србије“, рекао је Вучић.

Додао је да су резултати досадашњих заједничких залагања импресивни и обавезују нас да наставимо да негујемо пријатељство и јачамо односе две земље.

Захвалио је Орбану што је допринео стварању најближих односа Срба и Мађара у Србији, уз захвалност нашим мађарским пријатељима, држављанима Србије, пре свих председнику Савеза војвођанских Мађара Иштвану Пастору.

„Хвала што сте нас спајали, увере-

ни да пријатељством и миром можемо да градимо будућност. Хвала што сте у ова тешка времена, у овим месецима, када сви гледају себе, смогли снаге да помогнете Србији да обезбедимо сигурнију, топлију зиму и будућност за грађане“, рекао је Вучић.

Након тога, одржани су разговори и јавна обраћања председника Србије и мађарског премијера.

Орбан је, замољен да прокоментарише усвајање одлуке Европског парламента о осуди Мађарске, рекао да то сматра као шалу и нешто што је у домену вица.

„То Европски парламент чини већ два, три пута усвајајући одлуке којима се осуђује Мађарска. Некада смо мислили да има значаја, али видимо да је виц“, рекао је он.

У згради Председништва Србије, одржани су и билатерални састанци министара двеју земаља. Министарка за европске интеграције Србије Јадранка Јоксиминовић остала се са министром спољних послова Мађарске Петером Сијартом, док је министар финансија Синиша Мали разговарао са министром за економски развој Мађарске Мартоном Нађом. ■

Разговори Сијарто-Јоксиминовићева

„ЕУ прави фаталну грешку у случају Србије“

„Успоравањем европских интеграција Србије, Брисел „прави фаталну грешку“, а стабилност и мир на Западном Балкану је и национални интерес Мађарске“, поручио је у Београду мађарски министар спољних послова Петер Сијарто.

Он је после разговора са министарком за европске интеграције Србије Јадранком Јоксиминовић рекао да је у садашњим околностима Европској унији потребно проширење:

„Суочавамо се са изазовима који су изазвали најзначајнију безбедносну кризу овде у Европи последњих деценија. Ако Европска унија жели

да унапреди сопствену безбедност, мора да се шири, а правац тог ширења је јасно ка Западном Балкану“, рекао је Сијарто.

Он је изјавио и да су земље Западног Балкана свесне да нестабилност у том региону може изазвати озбиљне проблеме.

„Стабилност и миран и уравнотежен развој овог региона за нас је национални интерес, а јасно је и да је Србија стварна стабилизирајућа снага на Западном Балкану“, рекао је мађарски министар, инсистирајући на томе да европске интеграције Србије и приступање ЕУ могу да по-

могну стабилизацији читавог региона.

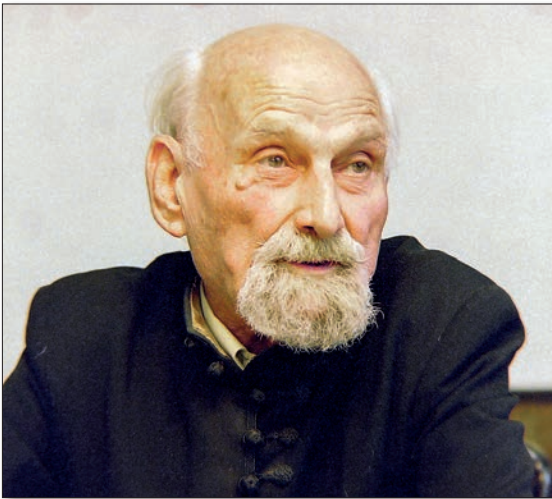
Сијарто је позвао ЕУ да убрза приступне преговоре са Србијом. Он је рекао да би са Србијом требало отво-

рити осам нових приступних поглавља пре краја чешког председавања ЕУ, како би 30 од 35 поглавља могло да буде отворено и да „можемо да направимо прави напредак“. ■

Сеоски трг добио име протe Михаила Крунића

Трг испред српског православног храма у Новом Сентивану је, одлуком сеоске самоуправе, понео име блаженопочившег протојереја-ставрофора Михаила Крунића, дугогодишњег новосентиванског пароха. Након што је самоуправа на челу са Лазаром Путником 2020. године одбила ову иницијативу, прихватио ју је актуелни сазив под председавањем Имреа Бодоа и замисао је најзад остварена.

Блаженопочивши протојереј-ставрофор
Михаило Крунић

Приликом овогодишње прославе великогоспојинске храмове славе у Новом Сентивану, приређена је празнична светковина на којој је свету литургију пратио црквени хор из Краљева, а поподне је уприличен богат културно-уметнички програм.

Најрадоснији и најузвишенији тренутак је био када је протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански, администратор новосентиванске парохије, саопштио да је трг испред светог храма, након одлуке посланич-

ког тела села, понео име блаженопочившег протојереја-ставрофора Михаила Крунића, дугогодишњег пароха новосентиванског.

Оваквом одлуком сеоске самоуправе, многи су били пријатно изнађени, а видно узбуђена била је Теодора Крунић Дунаи, ћерка блаженопочившег протe.

„Јако ме је дирнуло и врло се радујем што је мом оцу посвећен овај трг, у знак сећања на њега“, рекла нам је са сузама у очима Теодора Крунић Дунаи,

која се, слично осталим житељима, надала да ће иницијатива бити прихваћена још 2020. године. Тада се навршило сто година од рођења духовног пастира Срба у Новом Сентивану.

Нажалост, ондашњи сазив сеоске самоуправе, који је предводио сада већ бивши начелник села Лазар Путник, одбио је иницијативу, иако је већина мештана, мађарске и српске националности, била за. До обрта је дошло 3. јула текуће године, када је у Новом Сентивану, приликом расписаних локалних избора, изабран нов

начелник села Имре Бодо. Наиме, у посланичком телу место су добили посланици који су позитивно приступили иницијативи, коју је покренуо и за њен успех се залагао Јожеф Дунаи, посланик села:

„Пре две године се јавила иницијатива да трг, који се налази испред месног српског православног храма, понесе име протe Михаила Крунића. Тада се навршило сто година од његовог рођења. Међутим, ондашње посланичко тело није подржало предлог, па је иницијатива на дневни ред доспела након две године, пошто су у међувремену одржани локални избори на којима је изабран нов начелник села и ново посланичко тело, које је сматрало пожељним да трг буде назван по протe Крунићу“, рекао је Јожеф Дунаи за наш лист.

Након што су 3. јула одржани привремено локални избори и посланици 15. јула положили заклетву, већ на заседању одржаном 17. августа изгласали су предлог да трг понесе име протe Крунића.

„Морам признати да сам ја и лично познавао чика Милана (како су Мађари звали протe Михаила - прим. ур.), а са друге стране, као бивши посланик Парламента Мађарске, имао сам подршку бројних грађана, житеља Новог Сентивана, међу којима су били и Срби. Ово насеље има чиме да се дичи, а ту мислим и на српски живаљ. Мислим да је чика Милана, који је преко педесет година служио Цркви и народу, и уживао велико поштовање Срба и Мађара, заслужио да његово име понесе трг“, рекао је за наш лист начелник села Имре Бодо.

Управо је он током пригодног културног програма, који је уследио након вечерња, у сали за приредбе „Epreskert“, Сентиванцима и њиховим гостима саопштио одлуку посланичког тела. Начелник села је подсетио

да је протe Крунић скоро 60 година предводио паству у Новом Сентивану, а опслуживао је и парохије у Сегедину, Батањи, Сантову, Чанаду, Дески, Сиригу и Вашархељу. Током целог свог живота сматрао је важним очување и неговање српског језика, културе и верских традиција српског народа.

„Тата је увек окупљао народ. Волео је да проприча са људима и увек их је бодрио да чувају своје: веру, језик, културу. Ми треба да одржавамо оно што је наше, још док можемо. Он сам нам је увек на то обраћао пажњу“, нагласила је Теодора Крунић Дунаи.

Поштоваоци протe Крунића већ сада размишљају да у догледном времену на тргу поставе попрсје са постољем свог некадашњег вољеног свештеника.

Предраг Мандић

Јожеф Дунаи и Имре Бодо

Дани села у Дески

Обиље разноврсних празничних програма

Руководство дешчанске сеоске Самоуправе, предвођено Ладиславом Кираљем и замеником начелника Кристифором Брцаном, и овога пута се побринуло да тродневна културно-забавна, гастрономска и спортска манифестација обилује бројним програмима.

Двадесет седми по реду Дани села у Дески ове године су одржани од 2. до 4. септембра, а већ првог дана уприличено је свечано уручење награда вредним активистима села, који су својим радом и делатношћу умногоме допринели развоју Деске. Одлуком сеоске самоуправе, повеља за дугогодишњи истрајни педагошки рад на високом стручном нивоу додељена је Душици Зорић, пензионисаном педагогу, која је 26 година радила у дешчанској испостави бу-

димпештанског Образовног центра „Никола Тесла“. Сеоска самоуправа Деске је вредновала рад још једног припадника српске народности. Признање „За просвету“ уручено је Перници Дунају из Новог Сентивана, који већ више година управља радом омладинског и извођачког фолклорног ансамбла КУД-а „Банат“ у Дески.

Овај ансамбл је био један од учесника културног програма, који је уследио након свечане доделе признања. У оквиру ове тродневне мани-

фестације занимљив је био и суботњи дан, када је уприличено 22. такмичење начелника побратимљених насеља у кувању.

У кулинарском надметању учествовао је и Кристифор Брцан, заменик начелника села, председник КУД-а „Банат“ и руководиоца ССД. Он се овом приликом одлучио за печење меса (овчијег, свињског и говеђег), под

сачем, а у припремању му је помагао Љубомир Миле Вујчин, познати кореограф из Врбаса, стари пријатељ дешчанских фолклораша.

Жири је златном повељом наградио кулинарско ремек-дело искусних мајстора, који су се, поред фолклора, доказали и у припремању укуских гастрономских специјалитета.

П. М.

Нови контакти са маџицом

ГОСТОВАЊА

Делегација из Новог Сада посетила Србе у Печују

Трочлана делегација Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама Војводине боравила је у посети печујској Српској православној црквеној општини.

Госте из Европске престонице културе, у чијем друштву су се налазили и сарадници Историјског архива града Новог Сада, дочекали су јереј Милан Ерић, парох печујски, и аутор овог чланка у својству председника Печујско-барањског српског удружења.

Чланове делегације из Србије коју су чинили Мирослав Илић, заменик покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Станислав Радуловић, подсекретар поменутог секретаријата и Александар Ђедовац, председник Одбора за безбедност Скупштине АП Војводине, јереј Ерић је упознао са историјатом Печујске српске православне црквене општине,

прошлу српске православне капеле Преподобног Симеона Столпника, као и са изградњом новог светог храма 2015. године који је посвећен Св. Андронику и Јунији. Такође, детаљно је говорио и о настанку регионалне црквено-уметничке збирке која садржи иконе и црквене утвари, које потичу из некадашњих барањских цркава, демолираних током прошлог века.

Јереј Милан Ерић је подсетио да су Печујци, приликом изградње светиње велику помоћ добили и од својих побратима Новосађана, пре свега од РТВ Војводине, на челу са ондашњим генералним директором Миодрагом Копривицом и Покрајинског секретаријата за културу, јавно ин-

формисање и односе с верским заједницама.

У даривању нових витража печујској светињи истакла се и Привредна комора Војводине предвођена председником Бошком Вучуревићем, а као лични прилог витраж Пресвете Мајке Богородице светом храму даривала је Бојана Миљуш, заменик генералног секретара ПКВ.

Званичници из Новог Сада су се

посебно интересовали за набавке нових витража и могућности фрескописања светог храма. Обећали су да ће Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, сходно могућностима, подржати напоре печујских Срба, чија је жарка жеља да у потпуности фрескопишу своју цркву.

П. М.

Изложбена пошавка пред Печујцима

Сведочанства о духовном оцу српског народа

У организацији Печујско-барањског српског удружења, Самоуправе Срба у Печују и Историјског музеја Србије, у Дому цивилних заједница отворена је изложба под називом „Свети Сава српски“.

Изложбу је отворила др Душица Бојић, директор Историјског музеја Србије

У Галерији „Гебауер“ Дома цивилних заједница у Печују велики број посетилаца је присуствовао двојезичном представљању духовног оца српског народа – Светог Саве. Читав низ чињеница сведочи да је Растко Немањић изузетна личност и да ниједна личност код Срба није толико уткана у свест

и биће народа, као личност Светог Саве. Управо на ту чињеницу је настојала да укаже изложба под насловом „Свети Сава српски“ – „Праве путеве стварају својим ногама и путеве своје исправљају“, која је протекла у знаку представљања светитељевог живота и дела, његовог „Номоканона“, првог српског правног акта, као и задужбинарства Немањића.

Након поздравних речи аутора овог извештаја, у својству председника Печујско-барањског српског удружења, изложбу је отворила др Душица Бојић, директор Историјског музеја Србије. Она је подсетила да је аутор изложбе др Андреј Вујновић, музејски саветник у пензији, припремио величанствену изложбу о духовном оцу српског народа, након чега је Историјски музеј

Србије решио да кроз лик и дело Светог Саве представи Србију у свету.

„Изложба има 22 панорама, на којима можете видети печат Светог Саве, прочитати биографију о њему и његовој породици, упознати се са Србијом од 7. до 13. века, са ликом и ктиторством Светог Саве, са српским земљама у то време кроз карте, са

сликарством, архитектуром, са свим оним чиме се бавио Свети Сава“, рекла је др Душица Бојић, која је присутној публици скренула пажњу да све што је написано на српском језику, преведено је и објављено на мађарском језику.

О задужбинарству Немањића беседео је Мирослав Илић, помоћник покрајинског секретара за сарадњу с црквама и верским заједницама, истакавши да задужбинарство тек у Немањићкој држави добија свој дефинисани облик и постаје образац друштвеног понашања који траје до данас. Он је уједно указао и на најзначајније задужбине и дао анализу личности Растка Немањића, светитеља Саве.

О „Номоканону“ Светог Саве говорио је Станислав Радуловић, подсекретар Покрајинског секретаријата за културу јавно информисање и односе с верским заједницама АП Војводине. Говорећи о том јединственом правном споменику и његовом значају за устројство српске средњовековне државе и Цркве, посебну па-

жњу посветио је структури српског Номоканона, његовом значају код свих православних Словена, одредбама које су ванвременског карактера.

У наставку вечери уследила је пројекција документарног филма о манастиру Грабовац, у склопу серијала „Бисери Епархије будимске“, чији смо детаљни приказ објавили у једном од претходних бројева СНН-а.

Изложба „Свети Сава српски“ заслужује да се представи и у другим местима, а своје крајње одређене имаће, како је најавила др Душица Бојић, директор Историјског музеја Србије, у манастиру Грабовац.

Покровитељи изложбе били су: Историјски музеј Србије, Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Самоуправа Срба 1. будимпештанског квартала, Самоуправа Срба 13. будимпештанског квартала, Самоуправа Срба у Печују, Печујско-барањско српско удружење и Дом цивилних заједница у Печују.

П. М.

ТРАДИЦИЈА

Документарна изложба у Печују

Нови Сад – некад и сад

У сарадњи са Историјским архивом града Новог Сада на челу са директором Петром Ђурђевићем, који је уступио документарну поставку, Печујско-барањско српско удружење је организовало свечано отварање изложбе „Нови Сад, некад и сад“, у Дому цивилних заједница у Печују, поводом дана тог града.

У Печују су поводом Дана града 2. септембра гостовали на отварању изложбе присуствовали Мирослав Илић, заменик покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Станислав Радуловић, подсекретар овог секретаријата, Александар Ђедовац, председник Одбора за безбедност Скуштине АП Војводине, Душица Бојић, директор Историјског музеја Србије, Бранка Шарић, помоћник директора Историјског архива града Новог Сада, Наташа Малобабић-Вукић, из Историјског архива града Новог Сада.

Након поздравних речи председника Печујско-барањског српског удружења (аутора овог извештаја), изложбу је отворила др Гордана Петковић, историчар, музејски саветник Музеја града Новог Сада.

„Ми данас отварамо изложбу Историјског архива града Новог Сада под

називом 'Нови Сад некад и сад'. Ова изложба представља део старих разгледница и фотографија нашег града из дигиталне колекције и према избору господина Петра Ђурђевића, директора Архива, који данас, због раније преузетих обавеза, није са нама. Изложба се састоји од дванаест панела, на којима су представљене разгледнице и фотографије са мотивима новосадских улица и тргова, тврђаве, мостова, репрезентативних здања, гимназија и паркова. Нови Сад је град који је настао уз Дунав и Петроварадинску тврђаву, а захваљујући свом геополитичком положају био је током претходних векова простор значајних миграција. Мало насеље, које је изграђено као мостобран прекопута Петроварадинске тврђаве, крајем 17. века, расло је, ширило се и добило статус слободног краљевског града 1748. године. Прерасло је у модеран европски град у другој половини 19.

Др Гордана Петковић

и првој половини 20. века. Управо из овог периода Аустроугарске, потом и Краљевине Југославије, потичу објекти и репрезентативна здања приказана на овим разгледницама“, истакла је др Гордана Петковић.

Она је и конкретно представила најрепрезентативније зграде, мостове, упечатљиве архитектонске тачке Новог Сада: „Бројне су и занимљиве приче за сваки од објеката и новосадских улица, који се налазе на овим

разгледницама. Најбоље је да се те приче чују тамо где су и настале, у Новом Саду, стога вас све срдечно позивам да посетите наш град у години Европске престонице културе“.

Представљање поставке у Печују подржали су: Уред премијера и Фондација „Бетлен Габор“, а међу покровитељима су се нашли и Историјски архив града Новог Сада, Самоуправа Срба у Печују и Дом цивилних заједница.

П. М.

Срби на Печујском Фестивалу народности

Фолклор, писана реч и гастрономија

Лепо време допринело је да многи грађани седишног града Жупаније Барања, као и гости и туристи у Печују, изађу на Трг Сечењи, где су представници народности у постављеним шатрама дочекивали све заинтересоване, културним и гастрономским понудама.

У организацији локалне самоуправе града Печуја, 3. септембра одржан је традиционални „Фестивал народности“. Целодневну манифестацију поздравним речима отворио је Иштван Аут, саветник за народности при локалној самоуправи града Печуја:

„Печуј је одувек био познат по томе да свакога радо прима у свој за-

грљај. Истовремено, отворен је према различитим културама и културним вредностима. Очување многостраног материјалног и нематеријалног културног наслеђа народности, јесте дужна обавеза свих нас. Осим фолклорног програма, који ће придати разна културно-уметничка друштва, традицију народности својим производима представиће и занатлије, које се

баве ручном радиношћу. Желимо вам леп провод уз културни програм и ужитак уз гастрономске специјалитете на овом лепом сунчаном дану“, рекао је Иштван Арнаут.

Међу чуваре народносних вредности спада и Печујска српска самоуправа, предвођена председником Радованом Горјанцем, која је на Сечењијевом тргу, такође, имала свој штанд. ССП је овом приликом изложила бројна издања на српском језику, објављена у Мађарској, уз поједини издања из Србије.

Сви посетиоци могли су да пробају бурек, а нису били ускраћени ни за фолклорне наступе. На позив Печујске српске самоуправе, у престоницу Жупаније Барања допутовали су млади фолклораши КУД-а „Банат“ из Деске, предвођени уметничким руководиоцем Перицом Дунајем. Они су на отвореној позорници, на централ-

ном тргу града, извели три кореографије.

Дешчани су били топло поздрављени од стране публике, у чијим редовима су се налазили и поједини чланови Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, који су водили разговоре са Радованом Горјанцем, председником, и Стеваном Кашанином, чланом Самоуправе Срба у Печују.

Фестивал народности, у скопу којег су одржани културни програми и креативне радионице, привукао је бројне посетиоце. Велики број људи, који су боравили прве суботе у септембру на Сечењијевом тргу у Печују, су управо захваљујући овој манифестацији упознали богатство културе, традиције и културне баштине народности које живе у Жупанији Барања, а међу којима и српске.

П. М.

Насиуји наших фолклораша

КУД „Табан“ гостовао у Ужицу, Чуругу и Шиклошу

Дечја група КУД-а „Табан“ и овог лета, три дана је гостовала на Међународном дечјем фестивалу фолклора „Лицидерско срце“ у Ужицу. Овај фестивал, четрнаести по реду, одржан је од 15-19. август, уз мото: „Нек се врти коло, нек се чује дечја граја, нек нас игра увек спаја!“

Овогодишњи фестивал у Ужицу окупио је хиљаду младих из једанаест земаља света, уз гостовање 22 ансамбла. Као и протеклих година, осим у Ужицу, концерти су одржани и на Златибору и у Андрић граду, у Вишеграду.

КУД „Табан“ је добио позив на учешће од организатора фестивала,

ужичког Удружења грађана, КУД „Ера“, које ове године обележава јубилеј - двадест година постојања и успешног рада. Жеља организатора је да на једном месту окупи читав свет, да би се уз игру и песму размењивала ускуства, представљала културна баштина и склапала нераскидива пријатељства.

Све уноснији шверц ископина

Културно благо Србије преко Мађарске до Запада

Кроз Мађарску се, према земљама на западу Европе, кријумчаре и преносе, између осталог, и предмети који датирају још из неолита, односно између 5000 и 4000 година пре нове ере, а потом се неки од њих продају јавним оглашавањем, преко интернета.

На десетине археолошких предмета пронађених у Србији, између осталог и на винчанском локалитету Плочник код Прокупља, могу се за неколико хиљада долара пазарити на сајту аукцијске куће „Садеби“. Њихову оригиналност и порекло стручњаци не могу да потврде са слика на сајту, али не искључују могућност да су са српских простора.

Да ли се ради о аутентичним фигурама или су у питању копије, да ли су из Србије или земаља у окружењу, како су фигуре од непроцењиве вредности за археологију дошле у приватно власништво и до страних аукцијских кућа, нико званично не може да каже, али су сви јединствени да, уколико се ради о оригиналима, онда је штета за државу велика.

– Све је тешко доказиво, те фигуре и не морају да су са наших простора, што наравно не значи да нису. Коли-

ко сам ја видео, у опису пише Винча Плочник, што може да означава период, а не локалитет. Ту настаје проблем, јер ми све и да желимо да тражимо повраћај, аукцијска кућа која их продаје гледа да се покрије папирима, па тамо пише да се фигуре продају из неке приватне колекције, да су власници промењени и да нови власник то жели да прода – каже Адам Црнобрња, председник Српског археолошког друштва.

Када би Србија хтела да тражи повраћај тих фигура, потребно је имати доказ да је то баш са њене територије, и то је велики проблем код археолошких предмета. Тешко је доказати да су са неког српског локалитета, а не из Румуније или неке друге земље, где су такође пронађени остаци винчанске културе.

– Институције немају увид у илегалну трговину археолошким предметима и тешко је знати шта је све

На свечаном отварању учеснике фестивала је поздравила градоначелница Ужица, др Јелена Раковић Радивојевић, која је истакла да је Ужице увек подржавало програме који спајају људе, пружају им шансу да размене искуства, упознају се са историјом, културним наслеђем и традицијом других народа. На свечаном отварању Куд „Табан“ се представио кореографијом „Игре из Лесковца“. Одржан је и традиционални свечани дефиле кроз град Ужице. По отварању фестивала, наредног дана био је организован свечани пријем страних учесника код градоначелнице и концерт на Златибору, уз учешће наших фолклораша.

Покровитељи овогодишњег фестивала су: град Ужице, Министарство културе и Министарство образовања.

КУД „Табан“ је овог лета гостовао и у Чуругу, у општини Жабаљ. Члано-

ви КУД-а били су гости града Жабаља и Културног центра и библиотеке „Вељко Петровић“. Смештај је био обезбеђен у оближњем Чуругу, одакле потиче КУД „Прело“. Два КУД-а су заједнички поставили кореографију „Игре из околине Београда“, а у Културном центру је био одржан заједнички концерт.

Поред свакодневних проба, ипак се нашло мало слободног времена за купање на Тиси и за обилазак знаменитости Чуруга. Наше фолклораше је примио Урош Радановић, председник општине Жабаљ и чланови Туристичке заједнице Жабаља и Чуруга.

На повратку из Србије, „табанаши“ су свратили на југ Мађарске и одржали концерт у Шиклошу, у оквиру помена деспота Стефану Штиљановићу, о чему смо већ известили читаоце СНН-а.

К. П.

АРХЕОЛОГИЈА

изнето из земље. Неко то ископа негде, успе да прокријумчари преко границе и прода у иностранству. Највећи проблем је спречити крађу и нелегална ископавања са локалитета, а када се то деси и изнесе из земље, тешко се враћа – додаје Црнобрња.

На сајту аукцијске куће „Садеби“ испод фигура пише да су педесетих и шездесетих година прошлог века дошле у приватне руке, најчешће колекционара из Аустрије, а наредни власник је фигуру откупио почетком деведесетих.

– Предмети који представљају археолошко наслеђе, а за које се тврди да су изнети из земље пре 1972. године и продати, тешко се могу вратити и доказати да су са ових простора. Наиме, Србија је „Конвенцију о мерама за забрану и спречавање недозвољеног увоза и преноса својине културних добара“ из 1970. године прихватила и потписала две године касније, 1972. године. Конвенција није ретроактивна и важи за сваку земљу од момента када је она ратификује – истиче Црнобрња.

Сам Плочник, као средште јужновинчанске културе, постао је најста-

рији металуршки, а самим тим и индустријски центар пронађен у свету. Прва ископавања на том локалитету почела су још давне 1927. године, током радова на изградњи пруге Ниш-Косово Поље и након тога, у зависности од финансија, рађена су периодична истраживања.

По мишљењу светских археолога и истраживача који се баве развојем металургије у историји људске цивилизације, код Плочника се први пут у Европи, а можда и у целом свету, топио бакар од којег су израђивани употребни и украсни предмети – више од 5000 година пре Христа.

Д. А.

СУСРЕТИ

Одржана једанаеста Ајваријада

Одржана једанаеста
Ајваријада

Дешчански Фестивал ајвара је и ове године промовисао не само ајвар, као специјалитет балканске кухиње, већ и зближавање и дружење људи, спајајући традицију и ново доба, младост и искуство. Приређен у организацији месног КУД-а „Банат“, наставио је да придобија нове поклонице наше кухиње и културе.

Сваке године се на Фестивалу ајвара у Дески нуде нови садржаји и реформише приредба, па је успех загарантован. Тога су били свесни и организатори овогодишњег фестивала, предвођени Кристифором Брцаном, председником „Баната“, који су имали бесану ноћ између 9. и 10. септембра, јер је те вечери пало педесет шест милиметара кише.

Незапамћена количина падавине претила је да ће „све опрати“, али је, ипак, други викенд у септембру, у дешчанском Рекреативном центру, протекло у знаку лепог и сунчаног времена. Организаторима и учесницима традиционалне гастрономске и културно-забавне манифестације није сметало што је терен био натопљен водом. Окупило се шеснаест такмичарских екипа, жељних да покажу своје вештине у печењу и гуљењу паприке, и припремању ајвара. Забележен је огроман број заинтересованих посетилаца и љубитеља ајвара.

Током преподнева кроз центар села продефиловали су трактори који су се и ове године ревијално прикључили приредби, а трговци и занатлије су у рано јутро поставили своје шатре и робу у месном спортско-рекреационом центру на крају села.

Слично ранијим годинама, резервисано место имале су „Балканска тераса“ и „Улица занатлија“, којима се придружила и такозвана „Дечја крча“. Организатори су се потрудили да на поменутом месту заједно уживају родитељи и њихова деца. Програма је било на претек, за младе и старе. Највеће интересовање изазвало је

надметање у печењу и гуљењу паприке, и кувању ајвара. Док су екипе марљиво радиле, музички подстрек за успешан рад обезбедио им је Трубачки оркестар Елвиса Дурмишевића из Србије. Многи су под својим шатрама заиграли, а потом се, пошто је терен био натопљен, велико ајварско коло повело испред излагачког простора, где је тло било повољније за игру.

Коло се, затим, вило и на централној позорници, постављеној у великој шатри рекреационог центра. Традиционални „Фолк фест“, овом приликом, окупио је српска фолклорна друштва из Помаза, Калаза, Батање, Краљева кореографију и наравно Деске, а и сам Плесни ансамбл „Szegeď“ је извео једну српску „Игре из Лесковца“.

Фолклоријаду су својим наступом увеличали и млади тамбураши из Новог Сада и Темишвара, предвођени познатим примашем Зораном Бугарским Брицом, чланови грчког Ансамбла „Елефтерија“ из Сегедина, плесне групе „Kukutyin“ из Ференсалаша, као и Уметничко удружење талената „Талантум“ из Суботице.

Публика је уживала у фолклорној баштини народа Балкана, али и мађарским играма, као и предивним ношњама фолклорних интерпретатора.

Трочлана оцењивачка комисија је одлучила да треће место на овом такмичењу додели екипи под именом

„Фабрика подмлатка“ (Utánpótlás gyár). Друго место припало је тиму „Напапрени“ (Felpapríkázottak), а победником је проглашена екипа „Јастреб и другари“.

Капитен победничког тима, Филип Адамов, био је задовољан пласманом своје екипе: „Праву рутину немамо, али, ипак, превагнуло је искуство које смо стекли код куће. Покушавамо да направимо специјалитет по нашем укусу, али уз спонтаност. Поред успеха, важна нам је и журка. На првом месту лепе девојке, добро дружење, добра музика и весеље!“

Жири је доделио и посебну награду за изглед штанда и сервирање. Једногласном одлуком чланова оцењивачке комисије признање је припало КУД-у „Абрашевић“ из Краљева. Наташа Арсенијевић, уметнички руководица ветерана краљевачког ансамбла, није била изненађена због специјалног признања:

„Мислим да је награда заслужена. Можда сам пристрасна, али на основу реакције посетилаца и свих који су долазили овамо, добијали смо само признање због изгледа штанда. Свако се ангажовао у поставци излагачког простора; сви чланови ветерана дали су све од себе. Нешто смо купили су, нешто понели од куће, тако да је овај штанд изникло захваљујући заједничком раду нашег чланства. Атмосфера је феноменална, а наше пријатељство са Дешчанима је заиста као да смо једна фамилија.“

Након проглашења резултата и „Фок феста“, целодневну „Ајваријаду“ заокружило је општеномодно весеље до ситних сати. Најпре је једносатни концерт, са пратећим оркестром, одржала етно-певачица Бранка Башић, која је представила свој диск под насловом „Мој Чип“, а потом је уследила „Екс Ју“ журка.

Забава је трајала до касно у ноћ, а задовољан овогодишњим „Фестивалом ајвара“ био је и главни организатор приредбе Кристифор Брцан, који се осврнуо и на будућност приредбе:

„Имајући у виду временске и све остале околности, задовољан сам. Сви који долазе на „Ајваријаду“ су део велике породице. Вратили смо се на ниво од пре две године и сада се поставља питање како даље? Ако одлучимо да се проширујемо, онда је то већ једна друга димензија. У том случају треба целе године радити. Видећемо. За сада, ја сам задовољан бројем посетилаца и програмима“, рекао је главни организатор гастрономске и културно-забавне манифестације, чији су сарадници и овај пут продали све теглице љугог и слатког ајвара, припремљене за ову прилику.

Успешну реализацију овогодишњег „Ајвар феста“ подржали су: Уред премијера и Фондација „Бетлен Габор“, а део трошкова финансиран је из пројекта у склопу Интеррег ИПА Програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија.

П. М.

Обишли смо поједине школе у Поморишју

Пронађена кадровска решења за наставу српског у Чанаду

И у образовним установама у Поморишју, где се предаје српски језик, отпочела је нова школска година. Ново школско лето већ на самом старту кренуло је у Поморишју са одређеним резервама и бројним питањима, како због пандемије, тако и због најављене повишице режијских трошкова и несагледивих цена енергената. Недоумица има доста, али се сви надају да ће тек започета нова школска година бити успешна.

У месној Основној школи у Чанаду, где се предаје румунски и српски језик, и ова нова школска година је отпочела под окриљем Реформатске цркве. Новитет у овом малом поморишском насељу, надамак града Макове, јесте да су ђаци у ново школско лето закорачили без наставника Фране Колара, који је отишао у пензију.

Овај педагог се након готово четири десетлећа проведених у школству, опростио од основне школе. Али, пре него што је затворио за собом врата, потрудио се да се нађе адекватну замену. Још почетком јула месеца дошло је до сусрета и разговора између Бетине Барањи, директорке чанадске основне школе и Јулијане Которче-

вић, руководиоца Српског педагошког и методолошког центра, једне од институција Самоуправе Срба, као и др Јованке Ластиф, директорке будимпештанског Српског образовног центра „Никола Тесла“. Сходно договору, у нижим разредима српски језик ће предавати учитељица Наталија Пауновић, док ће то у вишим чинити Валентина Нађ.

Чанадска српска самоуправа је и овога пута, на самом старту нове школске године, обезбедила материјалну помоћ малишанима који су се определили за српски језик. Чак десет њих ће учити српски, а свима је купљен школски прибор. ССЧ је још раније донела одлуку да у првом и у другом полугодишту материјално подржи дечји вртић и основну школу. И у забавишту је број малишана који уче српски језик задовољавајући. Занимања на српском језику у овој предшколској установи одвијају се недељно два пута.

У Сиригу, у месној Основној школи „Лајош Кошут“, упркос томе што још увек траје својеврсно такмичење између наставе српског и кинеског језика, задовољавајући је број ученика који су се определили за српски језик.

Нове наставнице у Чанаду: Валентина Нађ и Наталија Пауновић

Њих је сада педесет, а од тога једнаест првака. Наставница Дајана Ђукин српски предаје у спојеним разредима, а њој је припао и народопис. Она, пре свега, предаје из уџбеника, које је објавила новосадска Издавачка кућа „Азбукум“. Ради се о настави српског језика као страног и центру за културу Срба, са специјализованим едукативним програмима за странце, који желе да науче српски језик.

Наставница Ђукин се нада да ће се ове године остварити раније планирана путовања и екскурзије. Предстоји путовање у Батању, где ће се 20. септембра одржати „Сусрет српских школа у Мађарској“.

У Сегедину, у Основној школи у Беке улици, тек крајем септембра ће се

кренути са наставом српског језика. Како нас је информисао Жолт Месарош, директор образовне установе, школа окупља ученике из више образовних установа, којима српски предаје наставница Беатрикс Тот. Она ради и са средњошколцима у Гимназији „Јожеф Етвеш“, где је прошле године било двадесет гимназијалаца заинтересованих за српски. Сличан број се предвиђа и ове школске године.

У Поморишју је отпочела нова 2022/2023. школска година. Она ће, зацело, бити пуна изазова, али се искрено надамо да ће у свим нашим образовним институцијама она протећи у знаку марљивог учења и успеха.

П. М.

Српска гимназија „Никола Тесла“

Одржана Бруцошијада 2022.

Бруцошијада је јединствена традиција Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти. Током ње десетаци спремају једнодневни програм за деветак (бруцоше), у циљу зближавања и упознавања. Ове године ученици десетих разреда здушно су се потрудили да ваљано припреме Бруцошијаду. Ипак, треба да признамо да је највећи део ове манифестације обавио 10/а разред, на челу са разредним старшином Еником Матаи, професорком мађарског језика.

Програм Бруцошијаде почео је 3. септембра, у преподневним часовима. Ученици деветог разреда окупили су се у школском дворишту и са нестрпљењем чекали почетак непознатих игара. После поделе група и ментора, игре су званично могле да отпочну.

Прва игра је била преношење пингпонг лоптица кашиком. За ову игру било је потребно да учествују по четири ученика из сваке групе, а сваки учесник добио је по једну кашику и пингпонг лоптицу. Кашику, на којој се налазила лоптица, учесник је морао да носи у устима, као и да обиђе круг око ментора. Уколико би учеснику лоптица испала, требало је да је купи и да поново крене испочетка.

Окупљени ученици 9. и 10. разреда

били су одушевљени овом игром. Завладала је права такмичарска атмосфера на школском дворишту.

Друга игра била је превртање чаша. У овој игри је био потребан само један учесник. Сваки бруцош је добио место за столом и једну пластичну чашу. Учесник је морао да преврне чашу два пута, тако што је требало да је стави на крај стола и да је удари одоздо.

Поново је завладало право узбуђење и енергично навијање.

Најнеизвеснија игра је била трећа по реду. То је био задатак да се једу кокице, али без употребе руку. Треба-

ло је у што краћем временском појесту кокице, које су се налазиле у тањиру. Поново смех и ватрени узвици одасвуд.

Четврта игра је засигурно оставила доста лепих утисака, а то је био плес са кутијом лоптица око струка. Из сваке групе изабран је по један дечак. Момци су заиста дали све од себе да испуне задатак. Некима је ишло боље, а поједини учесници нису били баш најмаштовитији, па им је теже ишло да изврше задатак.

Најинтересантија и најзабавнија игра остављена је за сам крај. У петој игри сваки учесник у групи је добио по чашу, али је само у прву сипана вода. Поента игре је била да учесници, окренути леђима један према другом, пресипају воду из чаше у чашу. Победник је била она група којој је остало највише воде у последњој чашу. После ове веома узбудљиве игре

сваки такмичар је био мокар, што је организаторима и менторима помогло да одреде победника.

Можемо закључити да су игре биле веома маштовите и да су организатори дали све од себе да се Бруцошијада на достојан начин приреди.

У паузама, између игара и током њих, бруцоши су уживали у музици коју су пуштали старији ученици наше школе. Тако су сви бруцоши, заједно са десетацима, заиграли и коло. Наравно, за оне који нису испоштовали правила следило су казне. Заслужена казна била је певање пред свим присутним професорима и ђацима наше школе.

Након напетог преподнева и занимљивих игара, бруцошима је увече приређена неизоставна журка, којом је овогодишња Бруцошијада успешно завршена.

Александра Цвијановић, 10/ц

ФЕЉТОН

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (42)

„Ништа лепше, ни славније,
него граничар!”

Већина официра је са тихом симпатијом пратила догађаје, пошто ни њима нимало није било по вољи да наставе пут у Италију.

- Браћо граничари! Немојмо узалуд губити животе у Талијанској кад је Маџар претис'о, па 'оће да нам попали огњишта и да побије нашу незаштићену нејач! — јекну енергично наредник Боснић окупљеним граничарима.

- Тако је! Тако је! — орило се из више стотина грла.

- Да л' ћемо допустити да нам све уништују док ми војујемо против Талијана? — повика Боснић.

- Нећемо! Нећемо!

Уто из гомиле загрми громки бас. Одушевљени војници прихватилише песму па у глас силовито запеваше:

„Ништа лепше, ни славније, него граничар!

Живот ми је оружје, Бог мој и цар. Та славно је бити граничар!”

Песма се понављала страсно по неколико пута. Тад Боснић подиже руку и умири војнике.

- Чујте и почујте, браћо граничари, шта нам то јавља Главни одбор из Карловаца! — рече Боснић узвишеним

тоном, па енергично поче да чита проглас:

„Милиј роде србскиј!

Куцнуо је одсудниј час живота народа нашег, куцнуо је онај час, кад сваки, који србским духом дише, треба делом оно да покаже, што је досад устима исповедао, то јест да све силе своје како душевне, тако и телесне употреби да све и сва пожертвује, да спасе род свој од нечовечности и насилија оне небраће и злотвора наши, који као противници и убице слободе народа нашег: своју народност и славу на угњетенију народности и славе наше, који благостојаније народа нашег; - који дакле слободу своју на угњетенију слободе наше основати намеравају! Ха браћо, зар ћемо допустити, да се ова подлост, која нам пред целим светом вечиту лагу задаје, на нама изврши!”

- Нећемо! Нећемо! — загрми цела савска обала заталасана од бујице граничарских униформи.

„Зар можемо ову неправду даље трпити, и то од они' који нам за своје

собствено благостојаније толико благодарити имају, - и који благодарност у том се састоји, да нас за народ и не признају, но само фајтом неког народа називају, фајтом (чујте браћо!) наш Славено-Србскиј народ, који је један од први народа и био и остаје, и којега карактер сви народи (као што сама повјестница исповеда) за једног од најодличнији признају и уважавају!”

Нисмо ми никак'а фајта! — проломи се промукли глас из буљука.

- Та нисмо ва'да рогата марва, матер јим керску! — дода бркајлија, па грдно опсова.

- Тако је! Тако је! — орило се са свих страна.

- Доста је било! Нећемо више трпити вређање нашег славног рода! — повика високи граничар с ожилком од добро наоштреног сечива на левом образу, па плуну у страну.

- Тако је! Тако је! — ускликуше у глас окупљени војници.

- Ајд' ћутите мало, гром вас спржио! Оћу да чујем шта нам још јавља тај наш Одбор! — узвикну капетан Вилински!

Вучјим погледом Боснић ошине граничаре, па настави да чита патетич-

ним тоном: „Овај овако славан народ наш фајтом дакле називају Мађари, који, кад смо већ увелико сушествовали, јошт се ни родили нису, и који пореклу, премда су истом на овај свет ступили, у повестници нигди нити трага нити гласа има!”

- Живио наш славни српски род! — закликта неко.

Драгомир Дујмов

Српски граничари Аустријске царевине

ВРЕМЕПЛОВ

22. септембра 1882. — Умрла је српска сликарка Катарина Ивановић, прва жена члан Српског ученог друштва. Сликала је портрете, историјске жанр-композиције и врло успешне мртве природе. Неке њене слике су међу најбољима у српском класицизму, попут „Портрета кнегиње Персиде Карађорђевић”, „Аутопортрета”, „Корпе с грождем”.

Катарина Ивановић

22. септембра 1993. — У жеку једне од највећих инфлација забележених у свету, СР Југославија је донела закон о деноминацији националне валуте, према којем је од 1. октобра те године милион динара вредело један динар.

23. септембра 1687. — У борби са Турцима, приликом напада на Дувно, погинуо је ускочки војвода Стојан Јанковић, војни старешина Равних Котара у млетачкој служби. Опеван је у народној песми „Ропство Јанковић Стојана”.

23. септембра 1840. — Црногорци су на Мљетичку, на Дурмитору, убили 80 турских војника и муселима Смаил-агу Ченгића, који је кренуо да скупља харач. О том догађају хрватски песник Иван Мажуранић испевао је херојски еп „Смрт Смаил-аге Ченгића”.

23. септембра 1893. — У Београду је стављена у погон прва јавна електрична централа у Србији.

25. септембра 1345. — Након три године неуспешних покушаја, српски цар Душан освојио је Сер, чиме је дошао у посед путева који су водили у Тракију и

ка полуострву Халкидики, где се налази Света Гора.

25. септембра 1823. — Српском писцу и језичком реформатору Вуку Стефановићу Караџићу додељен је почасни докторат Универзитета у Јени.

25. септембра 1897. — Рођен је српски писац Александар Вучо, један од оснивача надреалистичког покрета у Србији између два светска рата, творац модерне поезије за децу.

26. септембра 1186. — Дубровник је склопио мир са српским великим жупаном Стефаном Немањом, који је у два наврата покушао да заузме тај град (1184. и 1185.). Споразум о миру био је основ за касније уговоре Србије и Дубровника.

26. септембра 1371. — У бици на реци Марици, код Черномена, Турци су поразили српску војску браће Мрњавчевић, краља Вукашина и деспота Угљеше, који су у боју погинули. То је била једна од пресудних битка у турском походу на Балкан.

26. септембра 1826. — Рођен је Љубомир Ненадовић, члан Српске краљевске академије, аутор чувених путописа и један од најчитанијих српских писаца друге половине 19. века.

26. септембра 1918. — Савезници су у Првом светском рату почели општу офанзиву која је почетком октобра довела до слома Централних сила и завршетка рата.

26. септембра 1945. — У Њујорку је умро мађарски композитор и пијаниста Бела Барток, чије је дело отворило нове правце развоја мађарске музике. У светским размерама један је од зачетника „нове музике” 20. века.

27. септембра 1901. — Рођен је црногорски револуционар Иван Милутиновић, један од главних организатора партизанског устанка против окупатора у Другом светском рату у Југославији, члан Врховног штаба Народноослободилачке војске и народни херој.

27. септембра 1902. — Рођен је српски писац и позоришни критичар Милан Дединац, следбеник француске авангарде лирике, припадник групе београдских модерниста.

27. септембра 2000. — Више десетина хиљада људи у центру Београда и око пола милиона широм Србије бурно је поздравило проглашење изборне победе Демократске опозиције Србије (ДОС) на изборима 24. септембра, као и одлуку лидера опозиције Војислава Коштунице да не прихвати други круг председничких избора који је најавила власт.

27. септембра 2006. — Хашки Трибунал осудио је бившег председника Скупштине Републике Српске Момчила Крајишника на 27 година затвора због злочина против човечности. Ослобођен је оптужби за геноцид и саучесништво у геноциду.

КОНКУРС ЗА СРПСКУ СТИПЕНДИЈУ

ИНФО

Самоуправа Срба у Мађарској расписује конкурс за додељивање „Српске стипендије“ за студенте и средњошколце за I семестар/полугодиште школске 2022/23. године који припадају српској заједници у Мађарској. Детаљне конкурсне услове и поступак вредновања пристиглих конкурса садржи „Правилник о српској стипендији“ који је усвојила Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској, а налази се на интернет страници www.szerb.hu.

Опште информације:

1. Кандидати који имају права да конкуришу

Приликом додељивања Српске стипендије ССМ (у даљем: „стипендија“) конкурисати могу кандидати (треба да имају мађарско држављанство) који студирају на Одсеку за српски језик и књижевност Филозофског факултета ЕЛТЕ БТК у Будимпешти, Катедри за славистику Филозофског факултета у Сегедину, студенти више школе за учитељице и васпитачице на српском смеру (на ЕЛТЕ у Будимпешти) или они који стичу прву диплому за учитеље српске народносне струке, а конкурисати могу и они који стичу тзв. „мастер“ диплому (мастер образовање), или студирају на другим институцијама високог образовања, затим средњошколци (гимназијалци) Српског забавишта, основне школе, гимназије, колегијума и библиотеке Никола Тесла у Будимпешти (седиште: 1074 Budapest Rózsák tere 6-7), а и они који похађају мађарске средње школе које су организованим оквирима укључене у српски народносни васпитно-образовни систем, без обзира на њихово држављанство. Кандидати треба да задовоље и следеће услове:

- а) да су дали изјаву да припадају српској народности;
- б) да му просек успех на полугодишту пре предаје конкурса буде барем 4.00, а у случају првог семестра на факултету да просек достигне 4.00. Студент треба да постигне 30 кредитних бодова по семестру, а да просек за средњошколце буде 4,30;
- в) да заједно са законским представником истовремено са предајом конкурса приложи писмено одобрење за руковање личним подацима (према овом правилнику)
- г) да је редован самофинансирајући студент по ССIV Закону о високом образовању из 2011. године 46. параграф § (1) тачка с), или да је студент који се финансира из мађарског државног буџета (слободно коришћење стипендије).

Стипендију може да добије средњошколац/студент који је:

- а) у назначеном року предао сву документацију одређену расписаним конкурсом;
- б) задовољава услове ових одредби и расписаног конкурса;
- в) обавезује се да по свом избору, у семестру у којем добија стипендију, врши студентски научни рад или активно учествује у раду неке организације српске заједнице;
- г) за студенте је потребно да напишу мотивационо писмо о свом раду у оквиру српске заједнице у Мађарској, обим текста је максимално две странице.

2. Износ стипендије

Износ стипендије је максимално 75.000 форинти по средњошколцу/студенту за један семестар, односно полугодиште.

3. Садржајни и формални захтеви конкурса:

Конкурсна пријава се предаје у једном примерку, на папиру, испуњен на компјутеру, потписан од стране средњошколца/студента, на формулару (прилог бр. 1. овог правилника, односно налази се и посебно на страници www.szerb.hu) и са следећим прилозима:

- а) биографија кандидата (ученик/студент),
- б) фотокопија или извод о потврди просека

4. Начин, место и рок за предају пријава:

Конкурсна пријава се пише на српском језику, може се предати путем поште, на адресу Канцеларије Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, 1055 Budapest, Falk Miksa u.3.) или се предаје лично на Секретаријату ССМ (1055 Budapest, Falk Miksa u.3, радно време: понедељак-четвртак 9.00–15.00, петак 9.00–12.00)

Напомена: на коверти треба означити следеће: „Конкурс за Српску стипендију“. Рок за пристизање пријава у Канцеларију ССМ: 10. октобар 2022. године до 15.00 часова.

Самоуправа Срба у Мађарској

Срдечно вас позивамо на храмовну славу РОЂЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

25. септембра 2022. године у Вашархелу

Програм:

24. септембар у 18.00 - Празнично вечерње
25. септембар у 10.00 - Света архијерејска литургија, уз појање хора „Свети Серафим Саровски“ из Зрењанина (следе литија, резање славског колача и благосиљање кољива)

25. септембар у 12.00 - Ручак за званице у једном од месних ресторана; за добро расположење побринуће се Оркестар „Старе Лоле“ из Суботице.

Срдечно Вас очекујемо!

Организатор: Српска православна црквена општина Вашархел
Покровиоци: Уред премијера и Фондација „Бетлен Габор“

ДАН СЕЛА У ЛОВРИ
2022. 09. 24.

Lörév község képviselő – testülete, valamint a Szerb Önkormányzat Lörév sok szeretettel meghívja a 2022. szeptember 24-én tartandó falunapra.

PROGRAM:

13:00 – 14:00

- a Magyarországi Tűzoltóság Rócköre és a Kis- Sziget Önkéntes Tűzoltó Egyesület bemutatása – tűzoltó eszköz, gyakorlat; látogatás a hajózási és vízjáró eszköz, „Jácso kishajó”, „Göcsölös kishajó”
- a Róckövén Veterán Egyesület (RÖK) Egyesülete élmény motorosutazása.
- veterán személynégyeztetés kiállítás – Car Garage Kft.
- Dodge Charger, rendőrautó – Kerecs János és z.
- a Tűzoltó Országos Előzetes – végrehajtási feladat bemutatása.
- jármű műkeltés és babak útállás – Nagy András & Nagyváros Róckövén Szigetén magángyűjteménye.
- egyéb gyermekprogramok – arcfestés, Air vonat, Összegyűjtés játékok.

14:00 – 15:00

- a Mikola Testa Szerb Tanácsai Nyelvi Övöde, Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium és Könyvtár Lörévi Általános Iskolája diákjainak műsora.
- a „Korak po korak” anyukák csoportjának tánc.
- a Tűzoltó Szerb Falvi Önkormányzat felépítése.

15:00 – 16:00

- a Magyarországi Harmadik Századok Kulturális Egyesületének zenés programja.

16:00 – 17:00

- a Selo zenekar fellépése és utcabál.

A rendezvény helyszíne a Lörévi Művelődési ház és kertje.

Lörév község képviselő – testülete Szerb Önkormányzat Lörév
www.lorev.hu

Синиша Ковачевић

ПРОМОЦИЈА У БУДИМПЕШТИ

23. септембра 2022. у 18.30

Задужбина Саве Текелије

Спонзори:
The Wow project Kft
Guest Rest Apartments Kft
Beorol Kft Hu

БЕОГРАД

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✦ Издавач: Српско културно и медијско предузеће (ДОО-Кфрт) ✦ За издавача: Зорица Јурковић Ембер ✦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ✦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ✦ Фоторејтор: Иван Јакшић ✦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ✦ Web: www.snnovine.com ✦ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ✦ За штампању: Szedéstűkőr Bt.: Ференц Ибош ✦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✦ HU ISSN 2061-0238

КУЛТУРА

У шоку су Дани српске културе у Сегедину

Празник наше културе на обали Тисе по 26. пут

У Дому народности у Сегедину, управо се одржавају Дани српске културе. Ова традиционална манифестација отворена је пригодним програмом 7. септембра, а трајаће до 17. новембра ове године.

Традиционалне, 26. по реду Дане српске културе које организује Сегединска месна српска заједница, рецитацијом „Бака и рачунар“, Милице Пејчиновић, отворила је Бланка Мишколци, ученица 2. разреда Основне школе „Лајош Кошут“ у Сиригу, која похађа факултативну наставу српског језика.

Председник Сегединске месне српске заједнице Миленко Радић је, након поздравних речи, присутнима најпре скренуо пажњу да су кровне организације српског народа у Републици Српској, Федерацији БиХ, Црној Гори, Хрватској, Словенији, Македонији, Румунији, Мађарској и Албанији, окупљене у саборној светосав-

ској лаври, у манастиру Милешева, усвојиле „Милешевску изјаву“, којом се организације српског народа из земља региона обавезују да ће чувати народно јединство и радити на унапређивању међусобних односа и веза са матичном државом, поштујући универзалне вредности у области заштите људских права и основних слобода. У изјави се наводи да је, без обзира где се налазио, српском народу неопходно јединство, које ће спречити његову етничку, језичку, верску и културолошку подељеност.

Он је на то додао да „наша заједница већ пуних 30 година ради и труди се да никакве културолошке разлике не спречавају просперитет и

развој српске заједнице у Сегедину“. Радић је у наставку скренуо пажњу на неке од програма који чине саставни део овогодишњих Дана српске културе у Сегедину. Вредно је истаћи предавање под насловом „Народности у светлу пописа становништва“, које ће на мађарском језику одржати Пера Ластих, директор Српског института при Самоуправи Срба у Мађарској, а заказано је за 29. септембар.

Љубитељи српског фолклора имаће прилику да 12. октобра, у Дому народности у Сегедину, у оквиру Српске плесачнице, уче српске игре, под руководством Перице Дунаија, уметничког руководиоца дечје и омладинске групе дешчанског КУД-а „Банат“.

За 20. октобар заказан је концерт, односно вече сценског уметника, глумца Милана Руса, директора Српског позоришта у Мађарској, а недељу дана касније уследиће промоција издања „Српска православна вероисповедна школа у Сегедину“, аутора Бранке Петровић.

За 3. новембар је планирана пројекција документарног филма „Манастир Грабовац“, који је снимљен у склопу серијала „Бисери Епархије будимске“, аутора др Ксеније Голуб и Диане Ђурић. Недељу дана касније, у оквиру проглашења резултата конкурса „Прочитај књигу“, доделиће се студентске стипендије. Све ово доказује да Сегединска месна српска заједница посебан нагласак ставља и на сарадњу са студентима србистике Сегединског универзитета, које желе да укључе у културни крвоток Срба у граду на обали реке Тисе.

Крај манифестације протећи ће у знаку концерта хора будимпештанске Српске основне школе и гимназије „Никола Тесла“, који је заказан за 17. новембар, у сиришком Дому културе.

Уследили су фолклораши Сегединске српске школе, који су извели „Игре из Србије“, а програм је наставаљен отварањем исложбе под насловом „Сава Текелија и његова задужбина“, чије је прво представљање управо било у Сегедину. О њој је говорио Пера Ластих, директор Српског института при Самоуправи Срба у Мађарској, који је присутне подсетио да је Сава Текелија преминуо пре 180 година.

„Сава Текелија је несумњиво једна од најзначајнијих историјских личности Срба у Мађарској, који је задужио многе генерације, па и данашње Српство у нашој земљи и у овом панонском простору. Био је први доктор права у Угарској, али оно због чега је за нас интересант, није његова политичка делатност, већ зато што је био најзначајнији добротвор. Просто је немерљив значај његовог дела то што је основао Текелијанум, али свакако ваља истаћи и његову улогу на челу Матице српске. Све то је приказано на нашој изложби“, истакао је Ластих.

Он је подсетио да се двојезична српско-мађарска изложба састоји од петнаест ролупова, међутим, у Сегедину је изложено укупно тринаест. Говорник је опширно представио садржај појединих ролупова, заокружујући тако друштвено-политички и научнички значај Текелијиних подухвата.

Изложба ће за јавност бити отворена до 1. октобра, а следећи програм, у којем ће Сегединска месна српска заједница учествовати као домаћин, биће обележавање славе Храма „Рођења Пресвете Богородице“ у Сиригу, која ће се одржати 24. и 25. септембра.

Реализацију „Дана српске културе у Сегедину“ суфинансирају: Уред премијера и Фондација „Бетлен Габор“.

Предраг Мандић

ПРИЗНАЊЕ ЗА БИВШЕГ ПРЕДСЕДНИКА

Након представљања важнијих јесењих програма, уследио је свечани тренутак уручења захвалнице и поклона дугогодишњем руководиоцу Сегединске месне српске заједнице и члану Сегединске српске самоуправе у више сазива, Боривоју Русу, који је, крајем прошле године поднео оставку на руководећу функцију Заједнице. Захвалницу, ручни сат и пратећи поклон, Боривоју Русу, уз речи захвалности за вишедеценијско залагање на пољу очувања и неговања културних вредности и традиције Срба у Сегедину, уручили су: протојереј Далибор Миленковић, парох сегедински, Нада Малбаши, председница Сегединске српске народне самоуправе и Марта Петреш, секретар Сегединске месне српске заједнице.

Боривој Рус се захвалио на поклону и обећао да ће, сходно здравственом стању, и даље помагати рад Срба не само у Сегедину, већ и у Новом Сентивану, Сиригу, Дески и Чанаду.

MEGVALÓSULT MAGYARORSZÁG KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL 2022.

MINISZTERELNÖKSÉG
EMLÉKEZÉS ÉS NEMZETISÉGI KANALIZÁCIÓKÉRT
TITELMŰ ÁLLAMPOLITIKÁKÉRT
BETHLEN GÁBOR
ALAPÍTVÁNY